

Συμβουλευτική Οικονομική Επιτροπή

Δήλωση του Αθανάσιου Ορφανίδη, Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, στη συνάντηση της Συμβουλευτικής Οικονομικής Επιτροπής

Λευκωσία, 20 Νοεμβρίου 2009

Η σημερινή συνάντηση της Συμβουλευτικής Οικονομικής Επιτροπής συμπίπτει δυστυχώς με μια ιδιαίτερα αρνητική συγκυρία για την οικονομία της χώρας μας. Μέχρι το πρώτο τουλάχιστον τρίμηνο του 2009, ο ρυθμός ανάπτυξης στην Κύπρο φαινόταν να επηρεάζεται σε μικρότερο βαθμό σε σχέση με άλλες χώρες της ζώνη του ευρώ από τις συνέπειες της κρίσης. Σε αυτό συνέβαλαν η έγκαιρη και επιτυχής μας ένταξη στη ζώνη του ευρώ πριν το ξέσπασμα της κρίσης αλλά και η διαχρονικά ισχυρή εποπτεία του τραπεζικού μας συστήματος από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου. Παρόλα αυτά, η εξάρτηση της κυπριακής οικονομίας από την εξωτερική ζήτηση και τον τουρισμό δεν μπορούσαν να μας αφήσουν ανεπηρέαστους από μια τόσο διαδεδομένη και βαθιά διεθνή οικονομική ύφεση. Δυστυχώς, όμως, έχουν επαληθευτεί τα χειρότερα από τα σενάρια που εξετάζαμε για την οικονομία μας τους προηγούμενους μήνες και αυτό αντικατοπτρίζεται ξεκάθαρα στις μειώσεις που κατέγραψε το πραγματικό ΑΕΠ κατά το πρώτο, δεύτερο και ιδιαίτερα το τρίτο τρίμηνο του 2009.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα νέα στοιχεία που δημοσίευσε η Στατιστική Υπηρεσία στις 13 Νοεμβρίου 2009, το εποχιακά διορθωμένο ΑΕΠ μειώθηκε κατά 1,4% το τρίτο τρίμηνο του 2009 σε σχέση με το δεύτερο τρίμηνο. Επίσης, αναθεωρήθηκε σημαντικά προς τα κάτω και ο ρυθμός ανάπτυξης του πρώτου εξαμήνου του έτους. Η δύσκολη κατάσταση που διανύει τη στιγμή αυτή η κυπριακή οικονομία αντικατοπτρίζεται, επίσης, και στις πρόσφατες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που δημοσιεύτηκαν στις 3 Νοεμβρίου 2009. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το πραγματικό ΑΕΠ στη χώρα μας προβλέπεται να μειωθεί κατά 0,7% το 2009 και να παραμείνει ουσιαστικά στάσιμο το 2010 σε σύγκριση με θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης που αναμένονταν στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής την άνοιξη. Βέβαια, οι προβλέψεις αυτές προηγήθηκαν και έτσι δεν έλαβαν υπόψη την επιδείνωση που παρουσιάζεται στα τελευταία στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας. Επομένως, η οικονομική ύφεση που αντιμετωπίζει η χώρα μας φέτος είναι ενδεχομένως εντονότερη από ότι αποτυπώνεται στις προβλέψεις αυτές και εκτιμώ ότι οι προβλέψεις της ΚΤΚ που ετοιμάζονται τώρα και που θα δημοσιευτούν τον επόμενο μήνα θα αντικατοπτρίζουν αυτή την περαιτέρω επιδείνωση.

Θα πρέπει, επίσης, να επισημανθεί πως η επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης στην Κύπρο, ιδιαίτερα κατά το τρίτο τρίμηνο του έτους, καταγράφεται την ίδια στιγμή που στη

ζώνη του ευρώ παρατηρείται βελτίωση του οικονομικού κλίματος. Σύμφωνα με τα εποχιακά διορθωμένα στοιχεία που δημοσίευσε στις 13 Νοεμβρίου 2009 η Eurostat, το ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ αυξήθηκε κατά 0,4% το τρίτο τρίμηνο του 2009 ενώ κατά τα προηγούμενα τρίμηνα κατέγραφε πτώση. Η βελτίωση του οικονομικού κλίματος στη ζώνη του ευρώ αποτυπώνεται και στις προαναφερθείσες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με τις οποίες το ΑΕΠ της ζώνης του ευρώ αναμένεται να αυξηθεί κατά 0,7% το 2010, σε αντίθεση με την ελαφρά μείωση που προβλεπόταν προηγουμένως.

Αυτό, όμως, που με προβληματίζει ιδιαίτερα, πέραν των αρνητικών εξελίξεων στο ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, είναι η σημαντική επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών όπως, επίσης, καταγράφεται στις πρόσφατες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το έλλειμμα για το 2009 θα ξεπεράσει σημαντικά το όριο του 3%, το οποίο, όμως, ως ένα βαθμό μπορεί να θεωρηθεί ως αποτέλεσμα της ύφεσης. Όμως, ιδιαίτερα ανησυχητική είναι η περαιτέρω δημοσιονομική επιδείνωση στο 53/4% του ΑΕΠ το 2010 και σχεδόν 6% του ΑΕΠ το 2011. Μάλιστα, η περαιτέρω προβλεπόμενη επιδείνωση για το 2011 αναμένεται παρά την ανάκαμψη που προβλέπεται στην οικονομία. Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η επιδείνωση αυτή είναι δομικής φύσης και τείνει αναπόφευκτα να οδηγήσει τη χώρα μας σε διαχρονικά ψηλά ελλείμματα αλλά και υπό τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος και συνεπώς επιτήρησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στην παρούσα συγκυρία αντιμετωπίζουμε την εξής πρόκληση: η οικονομική πολιτική πρέπει να σχεδιαστεί με τρόπο ώστε όχι μόνο να στηρίξει άμεσα την οικονομία μας αλλά να θέσει και γερές βάσεις για το μέλλον. Όπως η ιδιαίτερα χαλαρή νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ υποβοηθά την αντιμετώπιση της ύφεσης, έτσι και η προσωρινή και καλά στοχευμένη δημοσιονομική επέκταση μπορεί να βοηθήσει προς τον ίδιο σκοπό. Γι' αυτό το λόγο το μέγεθος του ελλείμματος για το 2009 δεν είναι το κύριο ζητούμενο ούτε είναι οι πρόσκαιρες περικοπές και τα μη επαναλαμβανόμενα έσοδα. Το κύριο ζητούμενο είναι η στόχευση και διάρθρωση της δημοσιονομικής πολιτικής ώστε ταυτόχρονα να υποβοηθήσει στην έξοδο από την κρίση και να θέσει τα θεμέλια για επιστροφή των δημόσιων οικονομικών σε διατηρήσιμη βάση.

Όπως όλοι αναγνωρίζουμε, όσο πιο αργά αναληφθούν οι διαρθρωτικές κινήσεις που χρειάζονται για μακροπρόθεσμο νοικοκύρεμα των δημόσιων οικονομικών τόσο πιο δαπανηρή και δύσκολη θα γίνει η αναγκαία αναπροσαρμογή στα οικονομικά δεδομένα που ισχύουν στην υπόλοιπη ζώνη του ευρώ και που οφείλουμε να τηρούμε διαχρονικά ως χώρα μέλος. Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να προχωρήσουμε άμεσα προς την κατεύθυνση της δημοσιονομικής εξυγίανσης έτσι ώστε να εξασφαλιστεί μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα η βιωσιμότητα της ανάπτυξης.

Σημειώνω πως το νοικοκύρεμα των δημόσιων οικονομικών δεν σημαίνει λιγότερο κοινωνικό κράτος. Αντίθετα, αστόχευτα δημοσιονομικά μέτρα και σπατάλες αποδυναμώνουν την ευχέρεια του κράτους να δώσει στήριξη εκεί που πραγματικά χρειάζεται. Ταυτόχρονα το νοικοκύρεμα των δημόσιων οικονομικών δεν πρέπει να σημαίνει λιγότερη ανάπτυξη. Στόχος της δημοσιονομικής πολιτικής πρέπει να είναι η ενίσχυση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων του τόπου μας, με προώθηση των αναγκαίων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που βελτιώνουν την παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα της κυπριακής οικονομίας. Προτεραιότητα πρέπει να δίνεται στη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων με μεγαλύτερο αναπτυξιακό αποτέλεσμα και στοχευμένη στήριξη των πραγματικά ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού.

Η κρισιμότητα της κατάστασης καθιστά επείγουσα την ανάγκη για τομές στο δημόσιο τομέα και ριζικές διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία του τόπου. Γι' αυτό χρειάζεται μακροχρόνιος σχεδιασμός έτσι ώστε όχι μόνο να ξεπεράσουμε την κρίση αλλά και να διασφαλίσουμε βιώσιμη μεγέθυνση της οικονομίας τις επόμενες δεκαετίες. Για το σχεδιασμό και την υλοποίηση αυτού του στόχου απαιτείται η συμβολή όλων των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών φορέων του τόπου. Η Κεντρική Τράπεζα είναι έτοιμη να συμβάλει με την τεχνογνωσία της προς το στόχο αυτό, όπως έπραξε και σε μεγάλες προκλήσεις του παρελθόντος.